

20.11.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite STM070:00/2019

Asia **OKM:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sote-palveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää lausuntopyynnöstä ja yhteistyöstä esityksen valmistelussa. Henkilöstömitoitus vaikuttaa myös koulutus- ja osaamistarpeisiin. Tähän lausuntoon on nostettu keskeisiä koulutusjärjestelmää koskevia kohtia hallituksen esityksestä. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet ovat käyneet tarkempaa keskustelua tarkentamista edellyttävistä yksityiskohdista hallituksen esityksessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkökulmasta esityksen merkittävin haaste on se, että koulutusmäärien lisäämisen edellyttämia resursseja ei sisälly opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoihin.

Hoiva-avustajan koulutus ei kuulu opetus- ja kulttuuriministeriön tutkintorakenteeseen mukaisesti tutkintoihin. Hoiva-avustajan koulutus muodostuu tutkinnon osista. 1.8.2018 saakka hoiva-avustajien koulutus toteutui pääasiassa lähihoitajatutkinnon kahdesta tutkinnon osasta ja vapaasti valittavasta tutkinnon osasta. 1.8.2018 lähihoitajakoulutuksen tutkinnonperusteudistuksen jälkeen koulutuksen järjestäjät ovat pääasiassa tarjonneet yhden tutkinnon osan lähihoitajatutkinnosta (kasvun ja osallisuuden edistäminen 25 osaamispistettä) ja toisen tutkinnon osan yleensä tutkinnon osan puhtaanapidon ja kiinteistöhuollon perustutkinnosta (avustamis- ja asiointipalvelujen tuottaminen 30 osp).

Esityksen mukaan hoiva-avustajat lasketaan mukaan mitoitukseen. Hallituksen esityksen mukaan 40 osaamispisteen laajuinen koulutus on edellytys hoiva-avustajan tehtävissä toimimiseen niin, että hoiva-avustaja lasketaan mitoitukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriön olisi tärkeää määritellä yhdessä hoiva-avustajien koulutukseen valtakunnallisesti yhteneväinen osaaminen ja laajuus. Samalla on arvioitava, tuottaako 40 osaamispisteen laajuinen kokonaisuus riittävän osaamisen työelämän tarpeisiin. Sekä yksilön että yhteiskunnan näkökulmasta on tärkeää, että henkilö voi myöhemmin suorittaa koko lähihoitajan tutkinnon.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että myös sosiaali- ja terveysalalle soveltuvat ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet sisällytetään henkilöstömitoitukseen. Selvyyden vuoksi myös tutkintojärjestelmästä poistuneen soveltuvan opistoasteen tutkinnon suorittaneet on hyvä mainita perusteluissa mitoitukseen luettavina ammattilaisina.

Ammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin. Ammattitutkintojen laajuus on 120, 150 tai 180 osaamispistettä. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on ammattitutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista. Erikoisammattitutkintojen laajuus on 160, 180 tai 210 osaamispistettä. Ammatillinen perustutkinto ja ammattitutkinto sijoittuvat ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle pätevyystasolle ja erikoisammattitutkinto 3 kohdassa tarkoitetulle pätevyystasolle.

Tutkintorakenteessa olevat vanhustyön erikoisammattitutkinto, mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto ja kehitysvamma-alan ammattitutkinto antavat tärkeää osaamista myös ikäihmisten palveluihin. Tutkinnot toimivat jo aiempaa kokemusta ja osaamista olevien työelämässä olevien jatkokoulutuksina, mutta tutkinnot voivat toimia myös pohjakoulutuksena alalle.

Esityksen mukaan mitoitukseen voidaan lukea myös opiskelijoita. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan työnantaja arvioi milloin opiskelijalla on valmius toimia sijaisena. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo esiin, että lähtökohta tuo tilannekohtaista joustavuutta, mutta voi myös johtaa valtakunnallisesti epätarkoituksenmukaisella tavalla eriäviin käytäntöihin. Riskinä voi olla, että toimintayksiköissä ei ole työtehtäviin ja vastuisiin nähden riittävästi koulutettuja ammattihenkilöitä, jotka voivat myös ohjata opiskelijoiden harjoittelua. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että henkilöstömitoituksen vaikutuksia harjoittelun ohjaukseen ja laadukkaaseen toteuttamiseen seurataan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toimittaa lausunnon myös lausuntopalvelu.fi- osoitteessa sosiaali- ja terveysministeriön pyynnön mukaisesti.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Opetusneuvos

Sanna Hirsivaara

Tiedoksi

Opetusneuvos Anne Mårtensson
Johtaja Birgitta Vuorinen